



Armádní generál Josef ŠNEJDÁREK

* 2. 4. 1875 Napajedla

† 13. 5. 1945 Casablanca

„Jsem rváč a voják a miluji boj.

Čtyři roky kadetky. Dobré.

Šestnáct let Afriky. Krásné.

Čtyři roky světová. Samozřejmě.

*Nejkrásnější: bránit v čele armády svou vlast.
Se zbraní v ruce přivítat, nač měla právo.*

*Jsem rváč a voják. Kdybych se znovu narodil:
zase Legie....”, vyznal se Josef Šnejdár ve
svých pamětech „Pochoduj nebo zemři”.*

Narodil se jako jediný syn mlynáře v moravských Napajedlech. Po matčině smrti však vyrůstal u jejích rodičů v Jičíně. Tam a následně v Železnici získal základní vzdělání. Od dětství se velmi zajímal o Orient. A to tak silně, že ve svých patnácti letech poprvé utekl z domova. Dostal se tehdy až do Turecka, což mu po návratu domů „vyneslo” vyloučení z německého reálného gymnázia. Střední vzdělání potom dokončil v roce 1891 na místní měšťanské škole. Už jako sokol (od roku 1888) velmi dobře šermoval a jezdil na koni.

Touha po dobrodružství nakonec rozhodla o jeho životním povolání. Studia na pražské kadetní škole pěchoty ukončil v roce 1895 jako premiant. Následovala služba u týlových jednotek v Budapešti a následně v Innsbrucku, což však nemohlo uspokojit jeho temperament. A tak během dovolené v roce 1897 vstoupil jako dobrovolník do turecké armády, aby se mohl zúčastnit bojů proti Řekům. Ještě se sice vrátil do lůna rakousko-uherské armády, avšak po uložení disciplinárního trestu se definitivně s c. a k. armádou rozloučil.

Díky dědictví po matce si mohl splnit dávný sen a začal cestovat - Středomořím, severní i rovníkovou Afrikou. Po vyčerpání finančních prostředků vstoupil 24. ledna 1899 v Lougny do francouzské cizinecké legie. Po dvouleté službě dosáhl poddůstojnické hodnosti. V roce 1906 už jako rotmistr byl vyslán do prestižní pěchotní školy Saint-Maixent-École. Už rok před tím totiž získal francouzské státní občanství (po splnění závazku v legii), a proto po dosažení hodnosti poručíka (1. 4. 1907) byl přemístěn k francouzské koloniální armádě, a to k 1. a následně 4. pluku Alžírských střelců. V následujících dvou letech se zúčastnil sedmnácti válečných tažení ve francouzských koloniích v Alžírsku, Tunisku, západním Maroku a na dalších místech Sahary. Zde také

utrpěl nejvíce zranění z celkového počtu čtyřiceti během své vojenské kariéry, a proto následující dva roky zůstal na zdravotní dovolené.

Když sloužil v Oranu, seznámil se s dcerou bohatého velkostatkáře, Cathérine de Constantin, která se stala jeho věrnou životní družkou. V roce 1915 se manželům Šnejdárkovým narodila dcera Mirjam a po pěti letech se narodil syn Josef.

Za první světové války sloužil nadporučík Šnejdárek stále u koloniálního vojska - tentokrát ovšem na francouzském území. Opět byl několikrát zraněn, a to u Puisey a Soucier, kde se mimořádně vyznamenal při bodákových útocích v srpnu a září 1914. Za cenu vlastního vážného zranění se mu podařilo zastavit německý útok. V armádním rozkazu č. 146 ze dne 8. října 1914 je uvedena následující pochvala: *„Dvakrát dobyl bodákovou zteč pozice a při druhém útoku byl poraněn na levé ruce.“* Krátce po povýšení do hodnosti kapitána následovalo vyznamenání Řádem čestné legie i francouzským válečným křížem.

Jakmile se vrátil z lazaretu a dovolené, pokračoval v bojové činnosti na západní frontě. Dnem 17. listopadu 1917 pak byl přidělen k vznikajícím československým legiím ve Francii jako instruktor České národní rady v Paříži. Později působil ve funkci pobočníka velitele 21. čs. střeleckého pluku a také styčného důstojníka velitele budované československé armády generála Pierre Janina pro styk mezi československými orgány a francouzským ministerstvem války. Mezitím také předsedal československým odvodním komisím v Cognacu a v Paříži. S propůjčenou hodností československého majora odjel v prosinci 1918 do Padovy, aby převzal velení 22. čs. střeleckého pluku a zabezpečil jeho transport do republiky. 30. prosince 1918 byl jako francouzský důstojník přidělen k československé armádě. Po více jak dvaceti letech, 4. ledna 1919, se Josef Šnejdárek vrátil do vlasti...

Ovšem v „mírové“ posádce nezůstal dlouho, neboť již desátý den po svém příjezdu byl jmenován inspektorem pro severní Moravu a Slezsko. Dva dny poté jej povýšili na podplukovníka a současně byl ustanoven vrchním velitelem čs. vojska na Těšínsku s pověřením zabezpečit košicko-bohumínskou železnici. Těšínsko velmi rychle obsadil, za což se mu dostalo několika pochvalných uznání jak od Národního shromáždění, tak od vrchního velitele československých vojsk francouzského generála Pellého, neboť *„jako vrchní velitel operačních vojsk na Těšínsku prokázal znamenité služby rázným a účinným řízením vojenských operací“*. Šnejdárek totiž významným způsobem přispěl ke stanovení nové demarkační čáry a ve svém důsledku i tamní československé státní hranice. 23. února 1919 byl právě povýšený plukovník Šnejdárek ustanoven zvláštním delegátem československé vlády při mezispojenecké komisi ve Varšavě, kde důrazně prosazoval československé požadavky na charakter vytyčení československo-polské hranice.

Po napadení Slovenska jednotkami Maďarské republiky rad byl Šnejdárek 31. května 1919 pověřen velením 2. pěší divize, jež tehdy ustupovala pod tlakem bolševických jednotek. *„Převzal velení divize v kritickém okamžiku,“* uvádí se v dalším pochvalném uznání plukovníka Šnejdárka, *„když ustupovala na celé čáře. Svou energickou a neúnavnou osobní působností změnil během tří týdnů ducha své divize a učinil z ní útočnou divizi. Zahájil ofenzivu od 10. června a porazil nepřítele v několika utkántech, provedených řadou překvapujících útoků. Dne 13. června dobyl Báňské Štiavnice a pronásledoval nepřítele až na okraj Levice, zabil přes 200 vojáků, dobyl čtyři děla a četný materiál.“*

Plukovník Šnejdárek jako vždy nacházel originální řešení. Když se mu nedostávalo záloh, zavolał si jednoho důstojníka svého štábu a uložil mu: *„Pojedeš do Žiliny a ze Žiliny*

směrem ke Košicím. Vezmeš s sebou asi sto vojáků v plátěných uniformách. Tito vojáci si načerní tváře a ruce a na hlavě si uváží bílé šátky po způsobu turbanu. Šátky nemusí být zrovna moc bílé. Vojáci na každém nádraží vystoupí a budou chodit po peroně a mluvit hlasitě senegalsky.” Důstojník mu hlásil, že nemá vojáky, kteří umějí senegalsky. Řekl mu: *„To nevadí. Budou něco brebentit a v každé větě bude srozumitelné jen slovo senegal“*... Důstojník vykonal rozkaz velmi svědomitě. A za 48 hodin v Pešti „věděli“, že nám Franchet d'Esperey, vrchní velitel spojenecké armády na Balkáně, poslal přes Rumunsko jako zálohu dva pluky Senegalců. „Senegalci“, většinou hoši z Prahy - Vršovíc, to tedy dělali dobře...

Na podzim 1919 se plukovník Šnejdárek vrátil do Prahy, aby jako vojenský velitel hlavního města obnovil morálku a disciplínu bouřící se posádky. To se mu také během krátkého času podařilo. Musel si však počínat občas velmi energicky, což mu mimo jiné „vyneslo“ několik písniček na jeho adresu, jako například „Píseň o zlém Šnejdárkovi“.

Stále ještě jako francouzský důstojník byl v době od 30. prosince 1920 do 21. června 1922 přidělen k francouzské vojenské misi v Praze. Krátce před tím mu byla pro další službu v československé armádě propůjčena nejnižší československá generálská hodnost. Současně s přidělením k francouzské misi však byl generál Šnejdárek ustanoven velitelem 9. pěší divize v Trnavě, v březnu 1923 pak 7. pěší divize v Olomouci a začátkem prosince 1924 odešel do Košic, kde převzal velení 11. pěší divize. Zároveň začal budovat tamní zemské vojenské velitelství, jehož velitelem byl jmenován dnem 15. září 1925.

Brigádní generál Šnejdárek byl 7. prosince 1926 povýšen do hodnosti divizního generála a následně dnem 15. února 1927 byl převzat za důstojníka z povolání československé branné moci. K témuž datu byl totiž v hodnosti majora francouzské armády (do níž byl povýšen 25. června 1924) propuštěn z francouzské armády do výslužby. Tyto změny nastaly až poté, kdy se generál Šnejdárek rozhodl pro přijetí československé státní příslušnosti.

Náčelník hlavního štábu československé branné moci armádní generál Jan Syrový se v roce 1929 o svém podřízeném vyjádřil následovně: *„Velmi inteligentní, mající značné vojenské vědomosti a zkušenosti, které zdá se že neprohlubuje. Povahově sympatický, poněkud romantického ducha. Hodí se dobře pro poměry na Slovensku, kde je oblíben a má těž autoritu.“*

Šnejdárek si velmi dobře uvědomoval, že *„milovaný velitel může všechno“* a držel se zásady, že *„velitel má velet“*. Zastával názor, že dále musí mít intuici, zkušenost a důvěru lidí. *„Musí myslet na své vojáky a na otce vojáků, kteří mu jsou svěření. A usoudit, zda obět je úměrná cíli. Ale první jeho povinností je: dát armádě klid. Štít ve svém okolí klid. - Dát rozkaz, to je až druhé.“*

Základem velení podle generála je vědět, *„co voják může snést a co nemůže snést.“*

Velká chyba: myslet, že voják nemůže, a on zatím nechce.

Větší chyba: myslet, že voják nemůže a on může.

Největší chyba, protože křivda: myslet, že voják nechce, a on zatím nemůže...

Jediné čeho jsem se na vojně bál: ukřivdit vojákovi.

Spravedlnost je základem velení.

Spravedlivý velitel je milován.

Milovaný velitel může všechno..."

Šnejdárk byl začátkem roku 1930 povýšen do nejvyšší generálské hodnosti. K 31. prosinci 1932 pak předal funkci v Košicích generálu Lvu Prchalovi a sám převzal funkci zemského vojenského velitele v Bratislavě. Zde se zařadil mezi průkopníky budování pohraničního opevnění podle francouzského vzoru. Byl také jedním z kandidátů na funkci náčelníka hlavního štábu, kterým se nakonec stal generál Ludvík Krejčí. Ten měl ovšem naprosto odlišné představy o nejvyšším velitelském sboru československé armády než jeho předchůdce generál Jan Syrový. Logicky došlo ke sporu mezi generály Šnejdárkem a Krejčím. Tisk se postavil za populárního „zachránce Slovenska“. V jeho prospěch byla podána interpelace v parlamentu a situaci byl nucen řešit sám prezident republiky T. G. Masaryk.

V říjnu 1934 generál Šnejdárk ještě zastupoval Československou republiku jako delegát na pohřbu bývalého francouzského prezidenta Raymonda Poincaré, ale již se připravoval jeho odchod z činné služby. Stále více bylo totiž zřejmé, že na zastávanou funkci postrádá vyšší vojenské vzdělání, které si na rozdíl od většiny důstojníků a generálů ani nesnažil doplnit soukromým studiem, přičemž informativní kurz pro čs. generály absolvoval už v roce 1922. Také „*vlastní službě*“ se věnoval velmi málo, jak vyplývá z hodnocení náčelníka hlavního štábu čs. branné moci: „*Zato více přijímá intervenčních a čestných návštěv, zvláště z kruhů civilních, vyhovováním těmto, jelikož málo respektuje předpisy a nařízení, rozvrací morálku a práci štábu, zato ale se líbí a imponuje veřejnosti; a toto je jeho snahou.*“ Generál Krejčí mu dále vytýkal jeho až despotický charakter, který se jen obtížně přizpůsoboval středoevropské realitě a dále snahy zavést do československé armády zvyky francouzské cizinecké legie,

Koncem roku 1934 došlo ke kompromisu - generál Krejčí stáhl návrh na penzionování k 1. lednu 1935, zatímco generál Šnejdárk se zavázal požádat o odchod do výslužby po dovršení šedesáti let, to znamená k 1. červenci 1935. Generál zůstal s rodinou v Bratislavě, odkud 1. června 1939 odešel s manželkou a synem do exilu, jak se později vyjádřil, „*bychom vzali nepříteli možnost upotřebit pro své účely mou osobu a osobu mého syna, posluchače práv na bratislavské univerzitě*“. V Jugoslávii předal tamnímu čs. vyslanci Lípovi dopisy, které mu byly svěřeny na Slovensku pro vedení československého zahraničního odboje. Šnejdárkovi potom odjeli do Francie a usadili se ve Vernoru, kde syn Josef začal pracovat v místní Baťově továrně na plynové masky, aby uživil rodiče.

Generál Šnejdárk se nestal příslušníkem druhého zahraničního odboje nejen pro svůj vysoký věk, částečnou slepotu, ale také pro své kontakty s francouzským maršálem Henri Pilippe Pétainem, se kterým se nepřestal stýkat ani po jeho jednoznačné kolaboraci s nacisty ... Po vpádu nacistické armády do Francie se Šnejdárkovi přesunuli dále na jih a posléze odjeli do Casablanky v Maroku. Až do zákroku prezidenta dr. E. Beneše v červnu 1944 tam žili ve velmi stísněných podmínkách z výdělku syna.

Útrapy exilu a stáří poznamenaly jak Šnejdárka samotného - oslepl na jedno oko, tak i jeho manželku, která trpěla srdeční chorobou. Zdravotní stav generála se neustále zhoršoval až se nakonec musel podrobit operaci močového měchýře. První 8. května, druhé 9. května a poslední 10. května 1945, avšak jeho srdce nakonec nevydrželo a tak v 19.15 hodin 13. května 1945 zemřel - jen pět týdnů po úmrtí manželky. Oba byli pochováni na hřbitově d'El-Hank v Casablance.

Ostatky armádního generála Josefa Šnejdárka byly 6. 9. 1996 převezeny z Casablanky do vlasti a budou uloženy v jeho rodných Napajedlech.